

Researcher: Social Science Studies

(2017) Cilt 5, Sayı 8, s. 1-8

RSSS
ISSN:2148-2691

USUL EKONOMİSİNDE ETKİNLİK: İZALE-İ ŞÜYU (ORTAKLIĞIN GİDERİLMESİ) DAVALARINDA MALİ BİR ARAÇ OLARAK VERGİLENDİRME

Abdullah Burhan BAHÇE¹ Öner GÜMÜŞ²

Özet

Rasyonel bireyler kendi çıkarının peşinde koşar. Bu durumun neticesinde ise çeşitli uyumsuzluklar veya anlaşmazlıklar ortaya çıkar. Söz konusu sorunların son çözüm yeri de mahkemedir. İzale-i şüyu davaları da söz konusu anlaşmazlıkların bir örneğini teşkil etmektedir. Ortaklığın giderilmesi anlamına gelen izale-i şüyu davaları da toplumsal çatışmaların bir parçasını oluşturmaktadır. İzale-i şüyu davalarına konu olan satışlarda ise devlet katma değer vergisi, emlak vergisi, damga vergisi, veraset ve intikal vergisi almaktadır. Bu çalışmada usul ekonomisi gereğince dava sürecinden önce taraflar arasında anlaşmayı sağlamak için vergilendirmenin bir araç olarak kullanılması önerilmiştir. Bu kapsamda katma değer vergisi, emlak vergisi, damga vergisi ve veraset ve intikal vergisi oranlarının ciddi bir oranda arttırıldığı takdirde adalet çıktısının artabileceği ve toplumsal çatışmanın azalabileceği öngörülmüştür.

Anahtar Kelimeler

İzale-i şüyu davaları
Usul ekonomisi
Vergilendirme
Üretim imkanları eğrisi

EFFICIENCY IN PROCEDURAL ECONOMY: TAXATION AS A FISCAL TOOL IN CASES OF PARTITION

Abstract

Rational individuals pursue their own interests. As a result of this situation, miscellaneous conflicts or discrepancies arise. The last redress place of the problems is the courts. The cases of partition constitute one example of these conflicts. The cases of partition meaning elimination of joint ownership form a part of social conflicts. In the sales which are the subject of cases of partition, government takes value added tax, estate tax, stamp duty and inheritance and transfer tax. In this study, as needed procedural economy, before the court process it is suggested to use taxation as a tool to provide a negotiation between parties. In this context, it is predicted that if the taxes are increased at a critical ratio, the output of justice can rise and the output of social conflict can decrease.

Keywords

Cases of partition
Procedural economy
Taxation
Production possibilities frontier

¹ Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, abduallah.bahce@dpu.edu.tr

² Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, oner.gumus@dpu.edu.tr

GİRİŞ

İktisat ve siyasetin birbirine bağlandığı önemli noktalardan biri karar alma sürecidir. İktisada ilişkin politikalar ile ulaşılmak istenen amaçlar çoksa bir öncelik sıralamasının oluşturulması gerekmektedir. Öncelik sıralaması yapılmasının nedeni ise kıtlık kanunudur. Kıtlık sorunu neticesinde alternatifler arasında tercih yapma zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Savaş, 1998, s.113). Adalet ve toplumsal çatışma arasında da böyle bir tercih yapma durumu izale-i şüyu davaları açısından gereklidir.

Tek başına herhangi bir bilim dalı, menfaatleri çatışan bireyler arasındaki anlaşmazlıkları çözmeye yetmeyebilir. Hukuk bilimi de bazı konularda diğer bilimlerden yardım almak suretiyle sorunlara çözüm bulmak durumundadır. Bunun da sebebi adaletin tesis edilme zorunluluğudur. Ortaklıklar kurulduktan sonra elde edilen iktisadi değerlerin ortaklığın giderilmesi yoluyla bireysel düzeye indirgenmesi toplumsal refah açısından sakıncalı olabilmektedir. Söz gelimi tarımsal bir arazinin ortaklığın giderilmesi yoluyla daha da küçülmesi tarımsal üretimi ciddi bir biçimde sekteye uğratma potansiyeline sahiptir. Bu tarz durumlarda taraflar arasında ortaklığın giderilmesinden önce, taraflar arasında anlaşma sağlayacak bir ortam oluşturmak daha akılcı bir çözüm olacaktır. Buradan hareketle ilk olarak hukuk ve adalet arasındaki ilişki ile iktisat ve etkinlik arasındaki ilişkinin varlığı irdelenmiştir.

İnsanların kendi çıkarının peşinde koşması ise toplumsal çatışmaların temelini oluşturmaktadır. İzale-i şüyu davaları da bu çatışmaların bir yönünü oluşturmaktadır. İşte ikinci bölümde de bu çatışmanın sebebi olan rasyonalizm ve izale-i şüyu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bunlara ek olarak Türkiye’de yargı yükünün oldukça fazla olması adaletin tesis edilmesinden uzaklaşılmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu noktada usul ekonomisine işlerlik kazandırılması gerekmektedir. Davaların en kısa sürede en az maliyetle sonuçlandırılması anlamına gelen usul ekonomisi, vergilendirme yoluyla dava bile açılmadan sağlanabilme potansiyeline sahiptir. Etkinlik arayışına ilişkin bu yaklaşım da üretim olanakları eğrisi kullanılmak suretiyle üçüncü bölümde anlatılmıştır. Son olarak iktisadi etkinlik yoluyla hukuk alanında adaletin nasıl tesis edileceğine ilişkin önerilerde bulunulmak suretiyle çalışma sonlandırılmıştır.

Hukuk-Adalet ve İktisat-Etkinlik İlişkisi

Hukuk ve ekonomi toplumların güven içinde yaşamasını sağlayan iki ana unsurdur. Bu iki ana unsurun sağlanması için de belli başlı olguların bir bütünlük içerisinde ele alınması gerekmektedir. Söz konusu olgular hukuk için adalet ve iktisat için de etkinliktir. Adil bir hukuk sisteminde etkin bir ekonomik işleyiş toplumun kalkınması anlamında önemli bir dönemeç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda hukuk içerisinde adalet olgusunun ve iktisat içerisinde etkinlik olgusunun nasıl sağlanacağına ilişkin önem arz etmektedir.

Hukukta Adalet Olgusu

Hukukta adalet olgusunun irdelenmesinde maddi adalet ve şekli adalet olmak üzere iki tür adalet ortaya çıkmaktadır. Maddi adalet, hukuk kurallarının kapsamının adalet olgusunun gereklerine uygun olup olmadığını incelemektedir. Şekli adalet ise bu hukuk kurallarının uygulanmasıyla ilgili olan bir adalet türüdür (Uygur, 2004, s.30).

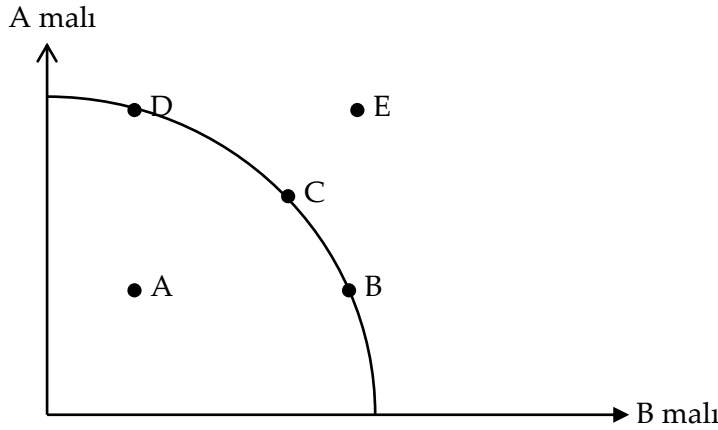
Polis devleti ve mülk devleti dönemlerinde iktidar meşruiyeti açısından adil davranma duygusunun geçerli olmasının sebebi maddi adalet olgusudur (Kanlıgöz, 1997, s.67). Maddi adalet olgusunun bu bağlamda bireylerin sahip oldukları iktisadi değerlerin teorik olarak korunması anlamına da geldiği öne sürülebilir. Nitekim çatışmaların odağında olan toplumların öncelikle yazılı hukuk kurallarına ihtiyacı vardır. Bununla birlikte bu yazılı kuralların uygulanmasına da ihtiyacı vardır ki bu durumda şekli adalet olgusu ön plana çıkmaktadır.

Siyaset bilimi ve hukuk kuramcılarının birçoğu; yasa kapsamında hareket etmemeleri sebebiyle kamu görevlilerinin adil davranmadıklarını öne sürmektedirler. Diğer yandan bu durum; adaletsizliğin yalnızca kamu görevlilerinin hukuk yolundan ayrıldıkları durumda meydana geldiği anlamına gelmemelidir. Bununla birlikte, bazı yazarlar ise koşullar ne olursa olsun kamu görevlilerinin yasalar çerçevesinde hareket etmediği zaman adaletsizliğin ortaya çıkacağını savunmuşlardır. Bu durum şekli adalet olarak adlandırılır (Lyons, 1973, s. 833). Bu noktada dikkati çeken husus kanunların uygulanmasıdır. Bir diğer ifadeyle son tahlilde *“sadece kanun yapmak değil; kanunların uygulanması”* da büyük önem arz etmektedir.

İktisatta Etkinlik Olgusu

Etkinlik mevcut girdilerle elde edilen çıktı arasındaki karşılaştırmalı bir ölçüt olup, üretim imkânları eğrisi ile de yakından ilişkilidir (Jorge & Suarez, 2014, s.354).

Şekil-1. Üretim İmkânları Eğrisi

Kaynak: Parkin, 2005, s.32'den esinlenerek tarafımızca çizilmiştir.

Şekil-1'de A ve B malı arasındaki tercih durumları gösterilmiştir. Üretim imkânları eğrisi ile orijin arasındaki noktalarda yapılan üretimde (A noktası gibi) kaynakların tam olarak kullanılmadığı durumlar etkin olmayan üretimi göstermektedir. Üretim imkânları eğrisinin dışında kalan alana (E noktası gibi) ise kaynaklar yeterli olmadığı için ulaşmak mümkün değildir. Üretim imkânları eğrisi üzerindeki alan ise en etkin alandır. Bu nedenle iktisat alanında amaçlanması gereken üretim imkânları eğrisi üzerinde bir noktada bulunmak (B-C-D noktaları gibi) veya üretim imkanları eğrisini orijine göre daha uzak bir noktaya taşımaktır. Dolayısıyla burada zor olan husus söz konusu eğriyi orijinden daha uzak bir noktaya taşımaktır. Bunun için de ya teknoloji ya da yeni yönetim tekniklerinin uygulanması gerekmektedir.

Bu çerçevede dikkate değer bir başka husus ise iktisat biliminin kapsam alanının ne olduğu konusudur. Tanım olarak ekonomi kıt kaynaklarla sonsuz istekleri karşılamayı konu edinmiş bir bilim dalıdır. Bu nedenden ötürü sadece parasal işlemler yahut ekonomiye

ilişkin diğer işlemler değil; siyaset, hukuk gibi alanlarda da kıt kaynaklarla sonsuz istekleri karşılama durumu söz konusudur.

Rasyonalizmin Hukuk Alanındaki Odak Noktası: İzale-i Şüyu Davaları

Toplumunu oluşturan bireyler arasında çeşitli menfaat çatışmaları ortaya çıkabilmektedir. Söz konusu menfaat çatışmaları birey-birey, birey-devlet, birey-hane halkı, hane halkı-devlet vb. şekillerde tezahür edebilir. Bu menfaat çatışmalarının odak noktasında ise rasyonalizm yer almaktadır.

Yaklaşık olarak 120 yıl önce klasik politik iktisat Jevons, Walras, Menger ve diğerlerinin çalışmalarıyla neo-klasik iktisada dönmüştü. Bu iktisatçıların ilk ve en önemli adımı pratik iktisat dünyasından ve politik iktisadın pratik iktisat dünyasını tanımlamada kullandığı tarihi gelenekten oldukça uzaktı. Yeni iktisat disiplini kendi otonom alanında inşa edildi. Söz konusu model fen bilimleriydi. Yeni iktisat matematikseldi ve ekonomik davranışlara ilişkin yetersiz aksiyomlar üzerine kuruldu. Bu iktisatçılar tündengelim yöntemi üzerine odaklandılar. Bu yöntemle "*homo economicus*" kavramı için rasyonel tercihin mantığı üzerine çalıştılar. Söz konusu kavram çıkarıcı ve bireysel iktisadi bireyi ifade ediyordu (Marginson, 2009, s.1). İşte rasyonalizmin çıkış noktası tam olarak da budur.

Rasyonel bireyler sistematik ve bilinçli bir şekilde mevcut koşullar çerçevesinde amaçlarına ulaşmak için en iyiyi yapma gayreti içindedir. Bu amaçla rasyonel insanlar marjinal fayda ve marjinal maliyetleri karşılaştırırlar. Bir başka deyişle marjinde karara varmaya çalışırlar (Mankiw, 2008, s.6). Rasyonel bireyler diğer bireylerin kararlarının kendi kararlarını etkilediği bir çevrede yaşarlar (Eichberger, 1993, s.1). Dolayısıyla marjinal faydalarının marjinal maliyetleri aştığı kararları almak isteyen bireyler arasında da bir çatışma çıkması kaçınılmaz bir hale gelir. İşte izale-i şüyu davalarının ortaya çıkış mantığı da iktisadi olarak bu felsefe temelinde açıklanabilir.

Ortaklığın giderilmesi şeklinde açılacak davalar izale-i şüyu³ olarak adlandırılır. Bu tür davalarda dava konusu mal ya aynen bölüşülür yahut da satılarak elde edilen bedel ortaklar arasında pay edilir. Genel olarak ortaya çıkan anlaşmazlıklar satış yoluyla nihayete erdirilmektedir. Bu satış da açık arttırma yoluyla yapılmaktadır (Yılmaz, 2012, s.106-107).

İzale-i Şüyu satışlarına bağlı olarak devletin tahsil ettiği vergiler damga vergisi, katma değer vergisi, veraset ve intikal vergisi ile emlak vergisidir (Yaz, 2014, s.191-192).

Sözleşmelerle ilgili mazbatalar, kağıtlar, kararlar, ticari işlemlere ilişkin kağıtlar damga vergisinin kapsamına girmektedir. Söz konusu belgelerin düzenlenmesiyle damga vergisi ortaya çıkmaktadır (Akdoğan, 2006, s.518).

Türkiye’de toplam vergi hasılatının yaklaşık 1/3’ünü oluşturan katma değer vergisinin konusunu şu hususlar oluşturmaktadır (Saraçoğlu, 2014, s.193):

- Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti kapsamındaki hizmet ve teslimler,
- Mal ve hizmet ithalatının her türlü,ü,
- Bunların dışında kalan faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan teslim ve hizmetler.

Veraset ve intikal vergisinin konusuna ise; veraset yoluyla (vasiyet, miras vb.) veya ivazsız olarak (piyango, kura, bağış vb.) bir bireyin mal varlığından diğer bireyin mal

³ İzale-i şüyu; izale-i şüyu, izale-i şüyu, izale-i şüyu şeklinde de adlandırılabilir.

varlığına geçen gayrimenkul ve menkul değerler girmektedir (Tosuner & Arıkan, 2017, s. 521). Bir başka deyişle; veraset ve intikal vergisi, serveti oluşturan unsurların ivazsız (bedelsiz) biçimde başka bireylere intikal etmesi durumunda alınan bir vergidir (Öner, 2015, s.306).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin egemenlik hakkına sahip olduğu kara ve deniz sınırları içerisindeki gayrimenkuller ise emlak vergisinin konusunu oluşturmaktadır (Şenyüz, Yüce & Gerçek, 2011, s.351).

Vergilerin bir kamu geliri olması ve devletin de sosyal bir devlet olması hasebiyle tahsil edilen vergilerin kamu yararına kullanılması elzemdir. Bununla birlikte bazen vergi indirimleri de aynı amaçla yapılabilmektedir. Ancak konu uyuşmazlıklar olduğunda vergi indirimlerinin aksine, vergi oranlarının yükseltilmesi anlaşmazlığın çözümü temelinde sosyal bir amaç olarak ortaya çıkabilir. Bu noktada usul ekonomisi devreye girmektedir.

Usul Ekonomisinde Etkinlik Arayışı: Vergilendirme

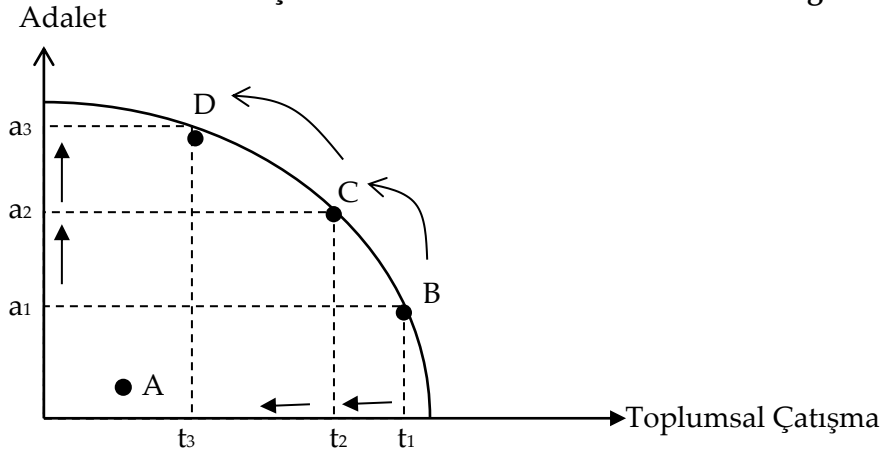
Birbiriyle çatışma halinde bulunan menfaatler, insanlar arasında kurulan ortaklıklar konusunda da çeşitli anlaşmazlıklara sebebiyet verebilmektedir. Günümüzde bu anlaşmazlıklar ortaklık öncesi yapılan çeşitli sözleşmelerle sonlandırılabilir. Bununla birlikte önceden öngörülemeyen çeşitli anlaşmazlıkların da çıkması olasıdır. Bu şartlarda başka tür çözümlerin anlaşmazlıklara ve uyuşmazlıklara uygulanabilmesi mümkündür. İşte mali araçlardan biri olan vergiler de buna hizmet edecek potansiyele sahiptir.

Anayasa'nın 141. maddesinde "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir*" denilerek adaletin mümkün olan en kısa zamanda sonuçlandırılması hükmolunmaktadır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 30. maddesinde ise "*Hakim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür*" denilerek usul ekonomisine vurguda bulunulmuştur.

İlk bakışta vergilerin azaltılması, bahsi geçen kanunların içerikleri dikkate alındığında daha uygun gibi görülmektedir. Bununla birlikte toplumsal çatışmaların bir unsuru olan izale-i şüyu davalarının dava açılmadan önceki sürecine mali araçlarla etki etmek mümkündür. Bu noktada devletin katma değer vergisi, emlak vergisi, damga vergisi ile veraset ve intikal vergisinin oranlarında dikkate değer bir artış yapması gerekmektedir. Bu vergilerin oranlarında ciddi bir artış yapılması durumunda rasyonel birey düşüncesi harekete geçecektir. Anlaşmazlığın veya uyuşmazlığın tarafları dava açtığı durumda elde edeceği marjinal fayda ve marjinal maliyetler ile dava açmayacağı durumda elde edeceği marjinal fayda ve marjinal maliyetleri kıyaslayacaktır. Söz konusu vergilerin oranlarında ciddi bir artış yapıldığı takdirde rasyonel davranacak olan bireyler büyük olasılıkla anlaşmaya veya uzlaşmaya karar verecekleri için bir yandan çatışma son bulacak, öte yandan usul ekonomisine katkıda bulunulmuş olacaktır.

Şekil:2. İzale-i Şüyu Neticesinde Ortaya Çıkacak Muhtemel Toplumsal Çatışma ve Adalet Çıktılarını Gösteren Üretim İmkânları Eğrisi

Kaynak: Yazarlar tarafından çizilmiştir.

Şekil-2’de izale-i şüyu davaları neticesinde ortaya çıkacak muhtemel toplumsal çatışma ve adalet çıktıları üretim imkanları eğrisi çerçevesinde ele alınmıştır. Burada amaç izale-i şüyu davaları açısından daha az çatışma ve daha çok adalet çıktısı elde etmektir. Bunun için de çatışmaları azaltacak ölçüde vergilerin yükseltilmesi adalet ve çatışma arasında bir ödünleşim (tradeoff) mekanizması doğmasına neden olacaktır. Rasyonel bireyler adaleti uzlaşma ve anlaşma yoluyla sağlamayı tercih edeceği için bir yandan adalet yoğunluğu artarken öte taraftan toplumsal çatışma yoğunluğu azalacaktır. Bu da uzlaşma ve anlaşma kültürünün iktisadi ve mali alanda ortaya çıkarak toplumun refahını yükseltecek bir unsur olarak belirecektir. Ayrıca usul ekonomisi ilkesi de bu şekilde daha işler bir hale gelecek ve ayrıca yargı yükü azalacaktır.

Şekil-2’deki etkin noktaların B, C ve D olduğu gerçeğinden hareketle vergi oranlarının arttırıldığı bir durumda öncelikle kayma B noktasından C noktasına gerçekleşecektir. Böyle bir durum ise izale-i şüyu davalarına konu olabilecek toplumsal çatışmaların daha az olması anlamına gelmektedir. Aynı mantıkla hareket edildiği takdirde bu sefer hareketlenme C noktasından D noktasına doğru olacaktır. Adaletin olduğu ve toplumsal çatışmanın bulunmadığı bir duruma doğru gitmek ne kadar arzu edilebilir olsa da vergi oranlarının daha da yükseltilmesi vergilemede adalet ve eşitlik ilkesine aykırı bir durum teşkil edebilir. Bu nedenle makul vergi oranları düzeyinde toplumsal çatışmanın azaltıldığı ve adalet düzeyinin yükseltildiği bir durum bir tür pareto optimum koşulu oluşturabilecektir.

SONUÇ

Türkiye’de adalet mekanizması açısından ele alındığında yargılama sürelerinin uzunluğu herkesin malumudur. Keza kanunların uygulanmasında yaşanan sorunlar bireyleri mahkemelerde hakkını aramaya itmektir. Aslına bakıldığında mahkemeler bireylerin toplumsal yaşam içinde çözemedikleri sorunların resmi olarak çözümlendiği yerler olarak ifade edilebilir. Fakat Türkiye’de meydana gelen yargı yükü alınan kararların da adil olup olmaması açısından yoruma açık bir vaziyettir. Dolayısıyla sadece hukuki değil; iktisadi ve mali bakış açlarına da ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu durumda vergilendirme hususu önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Sosyal amaçlı olarak alınan vergiler, yine sosyal amaçlı bir düşünceden hareketle indirimde de tabii tutulabilir. Ayrıca bu durum vergiden kaçınmak isteyen bireyler için arzu edilir bir neticedir. Ancak izale-i şüyu gibi toplumun içinde meydana gelen çatışmalar dolayısıyla uyuşmazlıklar veya anlaşmazlıklar ortaya çıktığında söz konusu olayları engelleyebilmek için mahkemeler tek çözüm yeri olmayabilmektedir. Böyle bir durumda izale-i satış davalarına konu olan malların üzerinden alınacak vergilerin arttırılması bireyleri kendi aralarında bir anlaşmaya vardırarak kabiliyete sahiptir. Bu anlaşma yoluyla üretim imkanları eğrisi üzerindeki noktaların adalet unsurunun bulunduğu eksene kayması mümkün olabilecektir ki bu da etkin üretim düzeyinde daha çok adalet daha az toplumsal çatışma anlamına gelecektir.

Vergilerin arttırılması sadece hukuki açıdan değil iktisadi ve mali açıdan da fayda sağlayabilecek bir potansiyele sahiptir. Toplumsal çatışmaların hiç olmadığı bir toplum ütopyik bir toplumdur. Ancak söz konusu çatışmaların azaltılabilmesi ise daha gerçekçi bir yaklaşımdır. Bununla birlikte söz konusu vergilerin oranlarının dikkate değer bir şekilde arttırıldığı bir durumda bile bireyler mahkemeye başvurmak isteyecektir. Bu durumda da izale-i şüyu davalarına konu olan satışlardan elde edilen vergi gelirleri kamuya daha çok harcama yapılmasını da sağlayabilecektir. Teorik olarak vergilerin toplum için kullanıldığı düşünüldüğünde kamu gelirlerinin artması kamusal mal ve hizmetlerin daha da artmasını sağlayabilecektir.

Toplumsal çatışmaların çok olduğu yerde beşeri sermaye kalitesi de düşük olmaktadır. Beşeri sermaye kalitesi düşük olduğunda ise toplumun elde edeceği çıktı oranı ya düşük olur ya kalitesiz olur. İzale-i şüyu ise bahsi geçen çatışmaların sadece küçük bir unsurudur. Diğer çatışmaların ortadan kalkması için sadece hukuki, iktisadi ve mali önlemler de yeterli olmaz. Bunlara ek olarak iyi bir kamu yönetimi sisteminin de oluşturulması gerekir. Dolayısıyla izale-i şüyu davaları diğer çatışmaların önüne geçilebilmesinde küçük bir adım olarak kendi yerine bulacak potansiyele vergilendirmeye sahip olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. (2006). *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Eichberger, J., (1993). *Game Theory for Economists*. USA: Academic Press.
- Jorge, J. D. & Suarez, C. (2014). Productivity, Efficiency and Its Determinant Factors in Hotels. *The Service Industries Journal*, 34 (4), 354-372.
- Kanlıgöz, C. (1997). Hukuk Devletin Maddi (Siyasal ve Toplumsal) Boyutu Üzerine Bir Derleme. *Ankara Barosu Dergisi*, 1997 (1), 65-70.
- Lyons, D. (1973). On Formal Justice. *Cornell Law Review*, 58 (5), 833-861.
- Mankiw, G. (2008). *Principles of Economics*. Canada: Cengage Learning
- Marginson, S. (2009). Positive Economics and Negative Effects: Economic Rationalism and Education. *Journal of Australian Studies*, 16 (33), 1-7.
- Öner, E. (2015). *Türk Vergi Sistemi*, Ankara: Seçkin Yayınevi
- Parkin, M. (2005). *Economics*. USA: Pearson Addison Wesley.

- Saraçoğlu, F. (2014). *Şemalarla Vergi Usul Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Savaş, V. F. (1998). *Politik İktisat*. İstanbul: Beta Basım.
- Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2011). *Türk Vergi Sistemi Dersleri*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Tosuner, M. & Arıkan, Z. (2017). *Türk Vergi Sistemi*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Uygur, G. (2004). Adalet ve Hukuk Devleti. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53 (3), 29-38.
- Yaz, B. (2014). Kasa Hesabı, D. Ö. Sarıtaş ve G. Güneysu (Edt.), *Kalem Mevzuatı* içinde (s. 168-199), Eskişehir: Saray Matbaacılık.
- Yılmaz, G. (2012). İzale-i Şuyu Davası ile Miras Ortaklığının Sona Ermesi Halinde Karşılaşılan KDV Yüğü. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2012 (98), 105-122.